

MILJÖMINISTERIETS BESLUT

Meddelat i Helsingfors den 3 juli 2020

ÄRENDE Inrättande av Karleby nationalstadspark
(VN/7218/2018)

SÖKANDE
Karleby stad

ANSÖKAN

Karleby stadsstyrelse föreslår i sin ansökan daterad den 15 november 2019 att miljöministeriet ska inrätta en i 68 § i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) avsedd nationalstadspark i Karleby. Den ursprungliga ansökan som lämnades till miljöministeriet godkändes av stadsstyrelsen den 26 november 2018 (§ 482), då stadsstyrelsen också med stöd av 70 § i lagen godkände bestämmelser som behövs för att vissa områdets väsentliga värden ska bevaras och som ingår i detta beslut. Genom sitt beslut av den 2 september 2019 ändrade stadsstyrelsen områdesavgränsningen i ansökan om inrättande av en nationalstadspark och lämnade ansökningshandlingar som uppdaterats enligt den nya avgränsningen till ministeriet den 15 november 2019.

Ansökan innehåller uppgifterna om kommunens beslut i anslutning till beredningen av ärendet samt en allmän och en detaljerad beskrivning av områdets särskilda värden och hur de bevaras. Avgränsnings- och planläggningskartor samt kartor som beskriver skyddsbesluten och ägoförhållandena i områdena har bifogats som bilagor till ansökan. Förstudien om en nationalstadspark i Karleby är också bifogad.

OMRÅDET SOM ANSÖKAN GÄLLER

Området som ansökan gäller sträcker sig från öarna Tankar och Renögrundet som bevarar sjöfarts- och rekreationshistoria och naturvärden i Larsmo och Karleby skärgårdar genom Trullön, Harrbådan och Gamlahamnsviken till Sundmun och vidare längs Sundet och de omgivande grönområdena till trähuskvarteren i Neristan, Oppistan och Tallåsen och till järnvägsstationen. Området som enligt ansökan ska utgöra Karleby nationalstadspark omfattar cirka 19 830 hektar, varav 1 215 hektar är landområde och 18 615 hektar vattenområde.

Karleby stad ansöker om statusen nationalstadspark för områden och byggnader i stadsdelarna Hakalax (8), Halkokari/Mustakari (102, 106), Hållhagen (4, 5, 9, 21, 24), Tallåsen (7), Neristan (3), Beckbruket/Tullbacken (59), Sandstrand/Elba (37), Brudskär (112) och stadskärnan (1, 2, 10) samt öar som staden anser att i sig eller på grund av deras läge som en del av helheten har

sådana särskilda värden som avses i 68 § i markanvändnings- och bygglagen. En schematisk avgränsning av området som föreslås bli nationalstadspark finns på kartorna i bilaga 1a och 1b till Karleby stads ansökan.

KARLEBY NATIONALSTADSPARKS ALLMÄNNA EGENSKAPER OCH ROLL I DET NATIONELLA NÄTVERKET

Karleby nationalstadsparks särdrag är det maritima inslaget, landhöjningen och de historiska elementen som anknyter till näringslivet och bosättningen samt de olika välbevarade skikten i stadsstrukturen. En viktig aspekt för nationalstadsparken är också de varierande och omfattande naturområdena och de mångsidiga rekreationstjänsterna.

Det havsnära läget gav upphov till sjöfarts-, handels- och borgarläkter som bidrog till det kulturella och sociala livet i staden. De influenser som nådde staden med dem är fortfarande synliga i dag bland annat i planläggningen och byggnadskulturen. Nya ideologier såsom trädgårdsstaden och offentliga parker för alla nådde tidigt Karlebyregionen.

Den historiska utvecklingen av såväl staden och näringslivet som naturen i Karlebytrakten präglas av landhöjningen som förekommer på västkusten. Landhöjningen möjliggör spridningen av många slags växter och organismer till nya områden, växtlighetens successiva utveckling på landhöjningskusten och uppkomsten av olika biotoper. På öarna och strandängarna längs kusten finns fortfarande vårdbiotoper som uppstått genom den traditionella markanvändningen och flora och fauna som anpassat sig till dem. Strandförskjutningen påverkar även den fysiska stadsstrukturen och stadens funktioner och näringar när avståndet mellan strandlinjen och stadens ursprungliga läge ökar.

Den allt grundare, steniga kusten gav upphov till flera fyrar, ledfyrar och båkar utanför Karleby som vittnar om havsområdets historia. Under ytan finns ett praktiskt taget okartlagt myller av vrak, och stränderna och de gamla hamnområdena bär spår av tjärbränningen och tjärhandeln. Kusten med sina grynnor och skär, sandbankar och flador bildar en unik miljö för undervattenslivet. Där finns skyddade livsmiljöer för många olika organismer och växtarter. Havet som ständigt drar sig tillbaka till följd av landhöjningen är ett återkommande drag i samtliga teman för Karleby nationalstadspark.

Karlebys roll i nätverket av nationalstadsparker är att bevara historien om hur en by som levde av jordbruk, fiske och säljakt på landhöjningskusten med hjälp av båtbyggande, tjärbränning och handel utvecklades till en livlig, internationell handelsstad med sin egen bildade klass och sitt eget urbana borgerskap. Till nätverket av nationalstadsparker tillför Karleby landhöjningen, som på grund av allt grundare stränder och ett hav som drar sig allt längre bort har gjort det nödvändigt att flytta hamnarna allt längre bort från städernas centrum. Landhöjningen har också en stor inverkan på havs-, kust- och skärgårdsnaturen i Karleby, som befinner sig i ständig förändring.

NATIONALSTADSPARKENS SÄRSKILDA VÄRDEN OMRÅDESVIS

Område 1: Tankar – Renö – Natura 2000-området i Karleby skärgård – Trullön – områdena i Rummelö och Harrbådan

Områdets styrkor och särskilda värden som nationalstadspark är de natur- och kulturvärden som hänför sig till landhöjningen samt områdets rekreativvärden till exempel i form av fiske, båtliv och utflyktsmål i skärgården. Den kraftiga landhöjningen har präglat naturen i Karlebyregionen och fortsätter att forma landskapet och ekologin längs kusten och i skärgården. Karleby skärgård med sina farleder, fyrar, ledfyrar och undervattensvrak vittnar om Karlebys nyckelroll för utvecklingen av handeln.

Renögrundet är ett exceptionellt mångsidigt och värdefullt exempel på Bottenvikskustens fisketradition. Ön Tankar har utgjort en bas för kustens fiskare och sälfångare sedan 1700-talet. Senare blev ön en bas för lotsverksamheten och 1889 färdigställdes en fyr som tillsammans med lotsbyggnaderna utgör en välbevarad och enhetlig byggnadshistoriskt värdefull miljö. Den långvariga bosättningen och användningen för bete skapade vårdbiotoper som i dag vårdas med hjälp av olika åtgärder. Turismen och turisttjänsterna har styrts till hamnområdet, och det finns en naturstig för dem som vill röra sig på ön. De värdefullaste häckningsområdena för fåglar är avstängda för besökare. Målet är att bevara de orörda boreala strandskogarna på öns västra sida och de stora havtornsbestånden i naturligt tillstånd.

Område 2: Gamla hamnviken och Sundmun (Sandstrand, Halkokari strand, Tullbacken och Beckbruket)

Området vittnar om skeppsbyggnadens och tjärhandelns utveckling i Karlebytrakten. Det associerar också till tiderna då villakulturen föddes och till andra världskriget. Grönområdena och friluftsvägarna gör det möjligt för lokalinvånare och turister att ta sig ut till havet där de kan ta del av Karleby havsnära karaktär och kustnaturen samt tillbringa sin fritid. Grönområdena utgör också en enhetlig grön korridor och rutt från stadskärnan till Sundmun och därifrån till Sandstrands och Trullöns friluftsområden och friluftsrutter.

Område 3: Området längs Sundet (Hållhagen, randområdena av stadsdel 4, Centralparken, Salutorget)

Området vittnar om Karlebys utveckling till en välbärgad handelsstad. Sundets betydelse som hjärtat och pulsådern för staden och handeln och som gräns mellan staden och landsbygden är fortfarande synlig. Ett särdrag vid Sundet är båthusen av trä som fortfarande används. I området finns också välbevarade arkitektoniska bostadsområdesdelar som avspeglar sin egen tids ideal inom stadsplanering, arkitektur och boende.

Område 4: Neristan – Oppistan – Tallåsen

De många olika skikten i områdets arkitektur vittnar om stadens utveckling och olika epokers arkitektoniska ideal och byggnadskultur. De åskådliggör hur staden var indelad i sjömännens och hantverkarnas Neristan och borgarnas – det vill säga köpmännens och ämbetsmännens – Oppistan. Områdets parker samt gatorna och de öppna platserna i det rutplanerade området och i Tallåsen visar hur nya stadsplaneringstrender i ett tidigt skede fick fotfäste i Karleby.

PLANLÄGGNINGS- OCH SKYDDSSTATUS

Granskningsområdet omfattas av landskapsplanen för Mellersta Österbotten som fastställs i etapper. Miljöministeriet fastställde etapp 4 av landskapsplanen den 22 juni 2016. I landskapsplanen avsätts många skydds-, kultur- och landskapsvärden och andra enskilda intressen inom den föreslagna avgränsningen av nationalstadsparken. Landskapsplanen innehåller också beteckningar och bestämmelser av strategisk natur som stöder målen för nationalstadsparken.

De gällande generalplanerna och detaljplanerna i Karleby nationalstadsparks område stöder huvudsakligen målen för nationalstadsparken. Nationalstadsparkens mål beaktas också i den pågående uppdateringen av general- och detaljplanerna. Cirka 19 565 hektar av det aktuella området är inte detaljplanerat. Största delen omfattas av Öjas och Rödsö-Möllers strandgeneralplan (godkänd den 25 augusti 2008), delgeneralplanen för Kelviå kust och skärgård (godkänd den 30 juni 2000) och Karleby generalplan 2010 (godkänd den 13 januari 1992).

I Karleby nationalstadsparks område ingår cirka 15 480 hektar generalplaneområde varav cirka 263 hektar är detaljplaneområde. Stadskärnans kultur- och byggnadshistoriskt värdefulla byggnadsbestånd är relativt väl skyddat i detaljplanerna. Följande steg är att bedöma byggnadsbeståndet från tiden efter andra världskriget och dess eventuella byggnads- eller kulturhistoriska värden.

På den föreslagna nationalstadsparkens område finns sammanlagt cirka 17 463 hektar Natura 2000-områden enligt EU:s habitatdirektiv (92/43/EEG) och fågeldirektiv (2009/147/EG) (Larsmo skärgård FI0800132, Karleby skärgård FI0800136 och FI1000033, Rummelön-Harrbådan FI1000003), varav cirka 10 100 hektar är statligt och cirka 7 350 hektar privat. Av Natura 2000-områdena var sammanlagt 7 314 hektar naturskyddsområden på privat mark vid ansökningsstidpunkten. Dessutom bereder miljöministeriet en förordning om att inrätta ett naturskyddsområde på statens mark och vattenområden i Karleby skärgårds Natura 2000-område. Natura 2000-områdena skyddas också i Mellersta Österbottens landskapsplan (område som är värdefullt för landskapet eller regionen) och i flera delgeneralplaner. Andra områden som anvisats som skyddsområden i general- och detaljplaner i nationalstadsparkens område utgör sammanlagt cirka 30 hektar.

På den föreslagna nationalstadsparkens område finns flera objekt som är skyddade enligt lagen om fornminnen (295/1963). I skärgårdsområdet och Sundmun

finns skyddade spår av forntida aktiviteter, bostäder och trafikleder. Dessutom finns flera skyddade vrak och försvarsverk i området. Även det gamla stadsplaneområdet är skyddat enligt lagen om fornminnen.

Byggda kulturmiljöer av riksintresse (RKY 2009) på den föreslagna nationalstadsparkens område är till exempel Tankars och Trutklippans fyr- och lotssamhällen och Renögrundets fiskarsamhälle. Andra objekt av riksintresse är Sandstrands villaområde, båthusen i Sundmun och trähuskvarteren i centrum. Kronofogdegården och skyddskårshuset Vartiolinna är dessutom skyddade enligt lagen om skyddande av byggnadsarvet (498/2010).

På den föreslagna nationalstadsparkens område finns också andra beaktansvärda kulturarvs-, landskaps- och naturobjekt. Karleby skärgård och kust är ett kulturlandskap som utgör ett landskapsområde av intresse på landskapsnivå. Dessutom är Larsmo-Karleby-Kelviå skärgård och Rummelön-Harrbådans fågelvatten ett internationellt värdefullt fågelområde (FINIBA-område) och öarna i Kaustarviken har utsetts till regionalt värdefullt fågelområde (MAALI-område). Harrbåda linjefyr och Gamla Varvets och Soldatskärs byggnadsbestånd och varvsområden är också kulturhistoriskt värdefulla objekt.

Generalplaneområden

Cirka 15 480 hektar av Karleby nationalstadspark ligger i generalplaneområden. Största delen av den föreslagna parken omfattas av Karleby generalplan 2010 från 1992, men områdesanvändningen styrs i hög grad också av de senare delgeneralplanerna.

Natura 2000-områdena i den föreslagna nationalstadsparken finns till största delen på generalplaneområden. I Öjas och Rödsö-Möllers strandgeneralplan (godkänd den 25 augusti 2008) och i delgeneralplanen för Kelviå kust och skärgård (godkänd den 30 juni 2000) är Natura 2000-områdena i Karleby och Larsmo skärgårdar betecknade som tillhörande nätverket Natura 2000 och i huvudsak som naturskyddsområden. De olika delarna av Rummelön-Harrbådans Natura 2000-område hör också till flera delgeneralplaner. I stranddelgeneralplanen för Trullön och Harrbådan (godkänd den 27 augusti 2018), generalplanen för Gamlahamnsviken (godkänd den 11 december 2000) och etappgeneralplanen för vindkraftsområdet i Karleby storindustriområde (godkänd den 30 december 2012) är områdena betecknade som delar av nätverket Natura 2000 och naturskyddsområden.

I stranddelgeneralplanen för Trullön och Harrbådan, som skyddar särskilda värden, har områdena huvudsakligen betecknats som grönområden som är värdefulla för bevarande av områdets livskraft, områden för fritidsbostäder, områden för närrekreation, skyddsområden eller jord- och skogsbruksområden som bevarar naturvärden.

I delgeneralplanen för Brudskär (godkänd den 29 augusti 2016) är den del av Brudskär som ingår i nationalstadsparken betecknad som skyddsområde. I

Gamlahamnsviken och Sundmun gäller generalplanen för Gamlahamnsviken. En stor del av strandområdena är betecknade som områden för närrekreation, parker och områden med fornminnen. Gamlahamnsviken och Sundmun är också i stor utsträckning detaljplanerade.

I delgeneralplanen för Sandstrand (godkänd den 29 augusti 2016) ingår friluftss- och strövområden, strandpark och parkskog, områden för fritidsbostäder som inbegriper omgivningen samt jord- och skogsbruksdominerade områden som utgör värdefulla miljöer.

Längs Sundet, i Karleby gamla stadskärna Neristan samt i Oppistan och Tallåsen gäller generalplanen för Karleby innerstad (godkänd den 26 juni 2006). Dessa områden har också detaljplanerats, och detaljplanerna styr närmare skyddet och användningen av dem.

I Karleby bereds också nya generalplaner. År 2010 inleddes beredningen av Karleby strategiska generaplan för regionstrukturen. Dessutom inleddes beredningen av generalplanen för Karleby centraltätort 2030 år 2006 för områdena vid Sundmun och längs Sundet. Längs Sundet och i Neristan, Oppistan och Tallåsen inleddes 2014 arbetet med en ny generalplan för Karleby innerstad.

Detaljplaneområden

Det centrala tätortsområdet i Karleby är till största delen detaljplanerat. Det detaljplanerade området omfattar cirka 263 hektar, och av denna areal har cirka 87 hektar anvisats som grönområde.

Skärgården och områdena utanför staden som ingår i den föreslagna nationalstadsparken (delområde 1) har inte detaljplanerats i någon stor utsträckning. Undantaget är Hällskär, som i stranddetaljplanen betecknas som friluftss- och strövområde (den 29 december 1986), samt ungdomscentret Villa Elba vars norra område i detaljplanen betecknas som naturskyddsområde (den 22 mars 1994). I Karleby skärgård gäller också stranddetaljplanen Kandelin (fastställd den 22 mars 1994), som stadsstyrelsen har beslutat att upphäva. En detaljplan för Gamla Varvet och Soldatskär är under beredning.

De särskilda värdena i delområde 2 av den föreslagna nationalstadsparken skyddas främst i detaljplanerna från 2000- och 2010-talen. Med olika planer skyddas bland annat Gamlahamnsvikens skyddsområde, Mustakari, Halkokaristranden och gamla vapenskolans byggnadsarv samt parkområdet mellan Beckbruket och Tullbacken.

I delområde 3 längs Sundet skyddas med detaljplanerna både enskilda byggnader och till exempel Hållhagens park (den 11 december 2017), bostadskvarteret i norra änden av Storgatan (den 11 december 2017) och det anrika kvarteret kring Kronofogdegården (den 23 april 2018). Stadsstyrelsen beslutar separat om att inleda en detaljplaneändring av stadshuset och torget med omgivning.

I delområde 4 gäller ställvis fortfarande planer som godkänts på 1980-talet, såsom detaljplanen för Neristans gamla stad från 1985 och planerna för Tallåsens och Anders Chydeniusgatan-Packhusgatans småhusområden från 1986. Oppistans byggnadsarv skyddas huvudsakligen i detaljplaner som godkänts på 1990-talet. Delområdets särskilda värden har också skyddats i nyare detaljplaner. Till exempel K.H. Renlunds museum skyddas i detaljplanen från 2016 och kvartersområdet Storgatan 22 i Neristan i detaljplanen från 2018. Dessutom har en detaljplaneändring inletts på järnvägsstationsområdet, och Tallåsens obebyggda detaljplaneområde för en kyrka kommer att upphävas och området planläggas som park. Också skyddet av kyrkobyggnaden på Katarinegatan 3 utreds i detaljplanen.

Byggnader som skyddas med detaljplan är:

- 1 Gamla Villan
- 2 Gamla Villans bryggbastu
- 3 Mustakari segelpaviljong
- 4 Beckbruket 58
- 5 Beckbruket 59
- 6 tidigare vapenskolans kasernbyggnad
- 7 tidigare testningshallen (Statliga Flygfabriken)
- 8 Kanuuna, tidigare kontorshall, hall 5 och utbildningsverkstad
- 9 Barkassbyggnaden, Engelska parken
- 10 Storgatan 45
- 11 Storgatan 49
- 12 Härnösandsgatan 2 (huvudbyggnaden)
- 13 Härnösandsgatan 2 (gårdsbyggnaden)
- 14 Storgatan 51b
- 15 Lotshuset
- 16 Idrottsgatan 2a
- 17 Hakalax gård (det nyare bostadshuset)
- 18 Hakalax ria
- 19 Hakalax stallstuga (nuvarande bostadshus)
- 20 Karlebygatan 41
- 21 Karlebygatan 39
- 22 gamla Fiskhallen (delvis)
- 23 tidigare Pastorskansliet
- 24 Församlingshemmet
- 25 Tengströmska huset
- 26 Församlingens gamla hus
- 27 Wentins gårdar och uthusbyggnader
- 28 Västra kyrkogatan 11
- 29 Långbrogatan 32
- 30 Björkmanska bostadshuset och gårdsmagasinen
- 31 Storgatan 11
- 32 Kyntzellska gården
- 33 tidigare biografen Maxim
- 34 Pedagogiet

- 35 Pedagogiets lärarbostad
- 36 Lassanderska huset
- 37 nuvarande Våffel- och konstcaféet
- 38 nuvarande Kieppi
- 39 Saltmagasinet
- 40 Rooska gården
- 41 Östra Kyrkogatan 2
- 42 Kokkolinna
- 43 Fabriksgatan 5
- 44 Kjellmanska huset
- 45 As. Oy Keskipohja
- 46 tidigare Grand Hotel
- 47 Sällskapsklubben

SKYDDADE OMRÅDEN OCH OBJEKT

Objekt skyddade med stöd av naturskyddslagen eller stadens beslut

- 39 privata skyddsområden, sammanlagt 7 314 hektar

Objekt skyddade enligt lagen om fornminnen

- Grillskäret 272010014, historisk grupp av fasta fornlämningar
- Kallskäret 272100017, historisk fast fornlämning
- Renögrundet 315010053, fast fornlämning, kultplats
- Renö 2 315000080, fast fornlämning, boplats
- Renö 3 315000081, fast fornlämning, boplats
- Trullön Rödbergen 272500006, fast fornlämning, färdväg
- Wellamo 1847, fast fornlämning, fartygsvrak
- Gamla Varvet 1000010114, historisk grupp av fasta fornlämningar
- Halkokari 1000011753, historisk fast fornlämning, färdväg
- Harrbåda 1 1000028679, historisk fast fornlämning, fartygsvrak
- Harrbåda 2 1000028680, historisk fast fornlämning, fartygsvrak
- Harrbådavägen 1000010036, historisk fast fornlämning, försvarsverk
- Brudskärs sydoststrand 1846, historisk fast fornlämning, fartygsvrak
- Brudskär 1000010112, historisk fast fornlämning, minnesmärke
- Beckbruket 1000011752, historisk fast fornlämning, försvarsverk
- Sundmun/Dansbanan 100011757, historisk fast fornlämning, försvarsverk
- Gamla hamn Tyllperävikén 2425, historisk fast fornlämning, stenkonstruktion
- Sundstranden Puurokari 1000010127, historisk grupp av fasta fornlämningar
- Katarine kyrkogård 1000014478, historisk fast gravplats
- Karleby gamla stadsplaneområde 1000007469, historisk fast boplats

Objekt skyddade enligt lagen om skyddande av byggnadsarvet

- Kronofogdegården (Hakalax, Meren Talo)
- Vartiolinna (gamla skyddskårshuset)

Byggda kulturmiljöer av riksintresse (RKY)

Skyddet av objekten ska främjas bland annat i all planering av markanvändningen i enlighet med statsrådets beslut av den 1 mars 2009. Objekt i nationalstadsparkens område:

- Fyr- och lotssamhället på Tankar
- Fyr- och lotssamhället på Trutklippan
- Fiskarsamhället på Renögrundet
- Villaområdet i Sandstrand
- Båthusen i Sundmun
- Tallåsens trähusområde
- Trähuskvarteren i Karleby rutplaneområde
- Karleby pedagogium och Rooska gården
- Karleby järnvägsstation

MARKINNEHAV PÅ OMRÅDET

Största delen av de land- och vattenområden som ingår i den föreslagna nationalstadsparken ägs av staden eller staten. Kyrkor och begravningsplatser tillhör församlingarna. Vissa vattenområden, landområden och kvartersområden bestående av fastigheter i centrumområdet är i privat ägo.

I det föreslagna området för Karleby nationalstadspark finns två objekt som inte ägs av staden och vars särskilda värden inte har skyddats i planläggningen eller genom skyddsbeslut: Soldatskår och Heliga Simeon och Hannas bönehus i Tallåsen (Katarinegatan 3). För de här fastigheterna har bestämmelser utfärdats enligt 70 § i markanvändnings- och bygglagen och dessa har godkänts av ägarna Karleby kyrkliga samfällighet den 18 oktober 2018 och Vasa ortodoxa församling den 11 oktober 2018.

BEREDNINGEN AV ÄRENDET

Initiativet till projektet Karleby nationalstadspark togs redan 1998. Staden började utreda förutsättningarna för att inrätta en nationalstadspark år 2013. Förslaget behandlades i stadens olika beslutande organ 2014–2015. I juni 2015 inleddes arbetet med förstudien som ledde till ansökan, och styr- och planeringsarbetsgrupper tillsattes för projektet.

Förstudien fanns tillgänglig på stadens webbplats och utlåtanden om den begärdes den 13 oktober 2016. Ett presentationsmöte ordnades för stadsfullmäktige, stadsstyrelsen och de viktigaste nämnderna i ärendet den 26 september 2016 som underlag för remissbehandlingen och beslutsfattandet. Förstudien behandlades och godkändes av stadsstyrelsen den 9 januari 2017 och av stadsfullmäktige den 13 mars 2017. Samtidigt fattades beslut om att avancera till ansökningsfasen.

Karleby stadsstyrelse beslutade den 26 november 2018 (§ 482) att hos miljöministeriet ansöka om inrättande av en nationalstadspark. Karleby stadsfullmäktige godkände områdesavgränsningen för nationalstadsparken genom sitt beslut den 10 december 2018 (§ 112). Besvär anfördes hos Vasa förvaltningsdomstol över stadsfullmäktiges beslut. Förvaltningsdomstolen beslutade att avlägsna besväransvisningen som bifogats till stadsfullmäktiges beslut och lämna besvären utan prövning. Beslutets datum är den 5 april 2019, nummer 19/0134/3 och diarienummer 01622/18/4108.

Efter Vasa förvaltningsdomstols avgörande föredrogs för stadsstyrelsen en mindre ändring av områdesavgränsningen i ansökan om inrättande av nationalstadsparken. Stadsstyrelsen beslutade den 2 september 2019 (§ 376) att göra den aktuella ändringen och uppdatera ansökningshandlingarna från den 26 november 2018 enligt den.

MINISTERIETS BESLUT

Miljöministeriet beslutar att inrätta en i 68 § i markanvändnings- och bygglagen avsedd nationalstadspark för att bevara och vårda de särskilda värden som konstaterats i det havs- och landområde som Karleby stad avgränsat i sin ansökan. Karleby nationalstadspark omfattar områden och byggnader i stadsdelarna nr 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 21, 24, 37, 59, 102, 106 och 112 i Karleby stad. Områdesavgränsningen för Karleby nationalstadspark åskådliggörs med de kartor som fogats till detta beslut.

BESTÄMMELSER SOM GÄLLER OMRÅDET

Med stadsstyrelsens samtycke har följande bestämmelser som avses i 70 § i markanvändnings- och bygglagen tagits in i beslutet:

Delområde 1.2 Karleby skärgård: Stranddetaljplanen Kandelin, fastställd den 13 augusti 1980, ska upphävas. I området finns värdefulla strandängar och strandskogar.

Delområde 1.9 Gamla Varvet: Den biologiska mångfalden i områdets skogar samt flygekorrarnas habitat ska beaktas i skogsbehandlingen genom skogsbruksplanen och planbestämmelser. Nisulapotten är ett sådant glo som avses i 2 kap. 11 § i vattenlagen och ska jämte strandzoner bevaras i naturligt tillstånd genom en planbestämmelse. Bevarandet och skyddet av byggnads-, kulturarvs-, landskaps- och naturvärden utreds i detaljplanen.

Delområde 1.10 Soldatskär: I samband med utarbetandet av detaljplanen ska skyddet av Soldatskärsområdet utredas med beaktande av att det öppna, sedan varvstiden nästan obebyggda strandlandskapet också tryggas om udden bevaras i sitt nuvarande tillstånd.

Ett tillräckligt skydd för huvudbyggnaden och ekonomibyggnaden ska tryggas i planen genom en skyddsbestämmelse. Områdets landskaps-, rekreations- och kulturhistoriska värden ska skyddas med en planbeteckning som förutsätter att Soldatskärs omgivning, byggnader och gårdsplan vårdas och används så att deras värden inte minskar. Nybyggande ska sammanjämkas med områdets landskaps-, miljö-, rekreations-, stadsbilda-relaterade och kulturhistoriska värden och behovet av en ekologisk grön korridor ska tryggas.

Delområde 2.10 Tullbackens koloniträdgård: I generalplanen för Karleby centraltätort 2030 ska området anvisas beteckningen RP/s: Område för koloniträdgård där miljön bevaras. När generalplanen utarbetas utreds skyddet av områdets byggnader och värdefulla byggnader bevaras och betecknas som skyddade. Nybyggande ska till formspråket, materialen och färgerna anpassas till miljöns värdefulla karaktär.

Delområde 3.4, Gamla fiskhallen: Skyddsvärdena för gamla fiskhallens oskyddade del och de stadsbilda-relaterade och kulturhistoriska värdena för stadshuset och Sundstrandens parkområden samt Salutorget ska granskas i samband med den kommande detaljplaneringen. Torget kommer att utvecklas och eventuellt bebyggas. I samband med utvecklingen ska nationalstadsparkens värden tryggas.

Delområde 4.1 Tallåsens skolområde: Skolbyggnaden (Tallåsens skola) ska skyddas i samband med nästa detaljplaneändring.

Delområde 4.3 Tallåsen: Detaljplanen för Y-kvarteret vid Tallåsens park/den obbyggda kyrkan ska upphävas och området ändras till park i detaljplanen.

Skyddet av kyrkobyggnaden på Katarinegatan 3 (Heliga Simeon och Hannas bönehus) ska utredas i detaljplanen.

Namnkommittén 18.9.2013 § 28: Chydeniusplatsens namn ändras till Tallåsens park (har inte vunnit laga kraft).

Delområde 4.6 Oppistan: Chydeniusparkens värde i stadsbilden, kulturhistoriska värde och miljövärde ska tryggas i detaljplanen.

Delområde 4.10 Järnvägsstationen: Den gamla stationsbyggnaden, reservjärnvägsstationen från kriget och parkområdet i deras närmaste omgivning ska skyddas i detaljplanen.

Markanvändningen i området styrs av de gällande planerna och skyddsbesluten. Vid planläggningen av området och vid annan planering och annat beslutsfattande som påverkar området ska dessutom bestämmelserna i beslutet om Karleby nationalstadspark beaktas.

Bestämmelser som behövs för vården och användningen av området utfärdas i skötsel- och nyttjandeplanen som Karleby stad gör upp senare och lämnar till ministeriet för godkännande. De föreskrifter som meddelas i samband med planen får inte gälla privatägda områden eller byggnader om inte ägarna särskilt kräver eller vill det eller ger sitt samtycke till det.

MOTIVERING TILL BESLUTET

Karleby nationalstadspark ligger i en sådan urban miljö som avses i 68 § 1 mom. i markanvändnings- och bygglagen och innehåller sådana värden i anslutning till kultur- och naturlandskapets skönhet och sådana historiska särdrag som avses i momentet. Området är också förknippat med värden i stadsbilden, sociala värden, rekreationsvärden och särskilda värden som gäller bevarandet av naturens mångfald. Placeringen i stadsstrukturen, de allmänna särdragen och de särskilda värden som ska bevaras och vårdas uppfyller paragrafens krav på inrättandet av en nationalstadspark.

Enligt 68 § 2 mom. i markanvändnings- och bygglagen kan för en nationalstadspark avsättas områden som i en plan enligt den lagen har avsatts som park, rekreations- eller skyddsområde, värdefullt landskapsvårdsområde eller för någon annan användning som är lämplig med tanke på syftet med en nationalstadspark. Särskilda värden som anknyter till kulturarvet har skyddats eller vården av dem har tryggats med stöd av specialbestämmelser samt i stadens egna planer och i landskapsplanerna. Särskilda värden som anknyter till bevarandet och vården av naturens mångfald tryggas huvudsakligen i Europeiska gemenskapens beslut om nätverket Natura 2000, i naturskyddslagen och i stadens egna planer samt i landskapsplanen. I avgränsningen för nationalstadsparken ingår också områden som i detalj- och generalplanerna har anvisats som parker och olika rekreationsområden samt områden som i de planerna har anvisats för lämplig användning med tanke på bevarandet och vården av allmänna särdrag och särskilda värden i området. Därmed uppfylls också förutsättningarna för inrättandet av en nationalstadspark enligt det momentet.

Enligt 70 § 1 mom. i markanvändnings- och bygglagen kan i beslutet om att inrätta en nationalstadspark med kommunens samtycke tas in bestämmelser som behövs för att områdets väsentliga värden ska bevaras. Andra bestämmelser som behövs för vården och användningen av området utfärdas i skötsel- och nyttjandeplanen, som kommunen gör upp. Bestämmelserna som tagits in i beslutet om Karleby nationalstadspark gäller enskilda värdefulla byggnader eller områden med sådana i lagen avsedda särskilda värden som inte tryggats på ett tillräckligt sätt vid den tidpunkt då nationalstadsparken inrättas eller som för närvarande används i enlighet med 68 § 2 mom. i markanvändnings- och bygglagen men som i planläggningen anvisats ett användningsändamål som inte motsvarar nuläget.

Enligt 68 § 3 mom. i markanvändnings- och bygglagen avsätts för en nationalstadspark i första hand områden som ägs av kommunen, staten eller något annat offentligt samfund. Andra områden kan avsättas för parken med ägarens samtycke. Ägarens samtycke behövs dock inte, om det för området inte i beslutet om att inrätta parken eller i skötsel- och nyttjandeplanen utfärdas bestämmelser enligt 70 §. Största delen av det område som ska ingå i nationalstadsparken ägs av Karleby stad och andra offentliga samfund eller av staten. Till Karleby nationalstadspark hör privatägda vatten- och landområden i havsområdet och kvartersområden i centrum. Två bestämmelser i beslutet om inrättande av nationalstadsparken gäller privatägda objekt, och ägarna har gett sitt samtycke till dem.

TILLÄMPAD LAGSTIFTNING

Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 68, 69, 70 §

SÖKANDE AV ÄNDRING

I detta beslut får ändring sökas genom besvär hos Vasa förvaltningsdomstol. Besvär kan anföras på den grund att beslutet är lagstridigt. Besvärsanvisning medföljer som bilaga.

Miljöminister

Krista Mikkonen

Miljöråd

Jukka-Pekka Flander

BILAGOR

BILAGA 1 Karleby stads ansökan om inrättande av Karleby nationalstadspark, daterad den 15 november 2019. Bilagorna till ansökan finns på adressen ym.fi/karlebynationalstadspark

BILAGA 2 Besvärsanvisning

BESLUT

Karleby stad

FÖR KÄNNEDOM

Undervisnings- och kulturministeriet
Finansministeriet
Kommunikationsministeriet
Försvarsministeriet

Västra Finlands sjöbevakningssektion
Forststyrelsen
Museiverket
Trafikledsverket
Mellersta Österbottens förbund
Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten
K.H. Renlunds Museum – Mellersta Österbottens landskapsmuseum
Finlands Kommunförbund
Finlands naturskyddsförbund
Grönmiljöförbundet rf
Finlands Hembygdsförbund
Karleby kyrkliga samfällighet
Vasa ortodoxa församling
Karleby hamn